

e-ISSN: 2630-631X

Article Type
Research ArticleSubject Area
EducationVol: 8
Issue: 57
Year: 2022
Pp: 581-587Arrival
29 January 2022
Published
26 March 2022
Article ID 1395Doi Number
<http://dx.doi.org/10.31576/smrj.1395>**How to Cite This Article**
Albayrak, N. (2022).
"2016-2021 Yılları
Arasında Kadın Okul
Yöneticilerinin Karşılaştığı
Sorunları Konu Alan
Makale Ve Tezlerin
İncelenmesi", International
Social Mentality and
Researcher Thinkers
Journal, (Issn:2630-631X)
8(57): 581-587Social Mentality And
Researcher Thinkers is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.**2016-2021 Yılları Arasında Kadın Okul Yöneticilerinin Karşılaştığı Sorunları Konu Alan Makale Ve Tezlerin İncelenmesi****Examination Of Articles And Thesis On The Problems Faced By Female School Managers Between 2016-2021**Nihal ALBAYRAK ¹ ¹ Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Entitüsü, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Böl., Kütahya/Türkiye**ÖZET**

Bu araştırma, 2016-2021 yılları arasında YÖK Tez'de bulunan tezlerin ve çeşitli elektronik veritabanlarında yayınlanmış makalelerin sistematik taramasıyla, okullarda idareci olan kadınların yaşadıkları problemlere dair yapılmış akademik çalışmaların belirlenerek incelenmesini amaçlar. Kadınların çalışma ortamlarında karşılaştığı zorlukların belirlenmesi ve bu konudaki farkındalığın artırılması, çözüm geliştirilmesi yolunda önemli bir adımdır. Bu nedenle, kadın yöneticilerin eğitim ortamındaki çalışma ortamlarına dair yapılan çalışmaların dökümantasyonu, bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara da eğilimin hangi yönde olduğuna yönelik bir fikir verecek, bir çerçeve çizerek içgörü kazandıracaktır. Bu açıdan yapılan bu araştırma literatürde önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Bu bağlamda eğitim alanında idarecilik yapan kadınların çalışma ortamında karşılaştığı problemlerle ilgili olarak 27 makale ve tez belirlenmiş ve çalışmaya dahil edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseniyle gerçekleştirilen bu çalışmada tematik inceleme ile okullarda görev alan kadın yöneticilerle ilgili yapılan araştırmalar araştırma yöntemleri ve konularına göre kategorize edilmiştir. Ayrıca bu kaynaklarda belirlenen kadın okul yöneticilerinin karşılaştığı sorunlar ve önerilerin çözümler incelenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda kadın yöneticilerin problemleriyle ilgili olarak yapılmış 17 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ile 13 adet akademik makale belirlenmiştir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu nitel ve fenomenolojik araştırma deseni kullanmıştır. Derlenen veriler genellikle betimsel analiz ve içerik analizi ile değerlendirildiği belirlenmiştir. Araştırmaların ele aldığı konular sonuçlarda özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticileri, Kadın Liderler, Kadın Yöneticiler, Cinsiyet, Tutum**ABSTRACT**

This research aims to determine and analyze the academic studies on the problems experienced by women who are administrators in schools by systematically scanning the theses in YÖK Thesis and articles published in various electronic databases between 2016-2021. Identifying the challenges women face in their work environment and raising awareness on this issue is an important step towards developing solutions. For this reason, the documentation of the studies on the working environments of female administrators in the educational environment will give an idea about the direction of the trend for the researchers who will work on this issue, and will provide insight by drawing a framework. In this respect, this study fills an important gap in the literature.

In this context, 27 articles and theses related to the problems faced by women who are administrators in the field of education were determined and included in the study. In this study, which was carried out with the document analysis pattern, which is one of the qualitative research methods, the thematic analysis and the studies on female administrators working in schools were categorized according to research methods and subjects. In addition, the problems faced by female school administrators identified in these resources and the solutions of their suggestions were examined. As a result of the literature review, 17 master's and 1 doctoral thesis and 13 academic articles were determined about the problems of female managers. The majority of these studies used qualitative and phenomenological research designs. It was determined that the collected data were generally evaluated by descriptive analysis and content analysis. The topics covered by the research are summarized in the results.

Key words: School Administrators, Woman Administrators, Woman Leaders, Attitude, Gender**1. GİRİŞ**

Türkiye’de kadınlara verilen önem özellikle Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte dünya çapında bir öncü bir hareketi başlatmıştır. 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile kadınlara her anlamda fırsat eşitliği sağlanmış ve iş yaşamına katılmalarının önü açılmıştır. Kadınların toplumsal yapıda uğradıkları eşit olmayan davranışlara yönelik adımlar atılmıştır. İlk olarak eğitim konusu ele alınmıştır. 1924’ te eğitim ve fırsat eşitliği, 1926’da sosyal hayatta kadını koruyan yasa ve yenilikler düzenlenmiştir Seçme ve seçilme hakkı hem siyasi hem sosyal hayatta ve iş yaşamında 1934 yılında elde edilmiştir (Doğramacı, 1993: 18).

Yasal olarak verilen haklar, kadınların değerini toplumda yükseltmekle ve belirli bir standarda kavuşturmakla birlikte, geleneksel önyargı ve normlar, kadınların önüne engel olarak çıkmaya devam etmekte, modern dönüşümün ilerlemesine ve tamamlanmasına izin vermemektedir. Cumhuriyet’in kuruluşunun yüzüncü yılında dahi kadınlar, iş hayatında çeşitli baskılara maruz kalmakta, farklı düzeylerde problemlerle mücadele etmek durumunda bırakılmaktadırlar (Gökalp, 2008: 47).

Toplumsal cinsiyet rolleri ve kadınların çalışma hayatındaki yerine karşı var olan ön yargılı bakış açısı, kadınların farklı biçimlerde önüne engeller olarak çıkmaya devam etmektedir. Özellikle erkek egemen düşünce tarzı baskın olan coğrafyalarda kadının iş hayatından uzaklaştırılmasına neden olmaktadır. Dini,

sosyal, kültürel yapı ve uygulanan politikalar başta olmak üzere kadının ilerlemesine ve birey olarak saygı duyulmasına engel oluşturmaktadır (Sarper 2021; Topçu, 2021).

Kadınların çalışma hayatında karşılaştığı sorunlar genel olarak içsel ve dışsal nedenler olarak ayrılmaktadır. Ayrıca bireysel, ailesel, toplumsal ve örgütsel bakış açıları kadınların kariyerinde ilerlemesinin önüne engel olarak çıkmaktadır. Ayrıca kariyer yolculuğunda tek başına olmak isteyen kadınların diğer kadınlara uyguladığı baskı ve caydırma politikalarını temsil eden “Kraliçe Arı Sendromu” ile erkeklerin kadınların ilerlemesinin önüne çıkardığı zorlukları temsil eden “Cam Tavan Sendromu” gibi kavramlar gerçek yaşamda çalışan kadınların sıklıkla karşılaştığı ve bilimsel araştırmalara yansıyan problemlerindedir (Mert ve Topçu, 2021: 285; Ünal, 2015).

Kadınlara verilen değerle paralel biçimde kadın yönetici sayısının yükselmesi beklenirken yapılan çalışmalar durumun böyle olmadığını göstermektedir (Kabasakal, 1991: 55). Ülke çapında kadın nüfusu ile erkek nüfusu birbirine yakın iken okullarda çalışan kadın öğretmen sayısı %55,8 oranında, kadın yönetici oranı ise %7,2 olarak bildirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı raporuna göre ise Milli Eğitim kurumlarında görev yapan 85.279 yöneticiden %19’unun (16.263) kadın yönetici olduğu belirtilmiştir (Yılmaz vd. 2016). Toplumsal yapının inşa edildiği en önemli kurumlar olan eğitim kurumlarında kadınlara olan tutumun toplumda kadına verilen değerlerin bir yansıması olması beklenir. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde, bu sonuçlar, kadına verilen değeri gözler önüne sermektedir. Bu nedenle bu alanda yapılan çalışmalar, hem duruma neden olan sorunların belirlenmesinde hem de çözümünde önemli adımların atılmasında öncülük edecektir.

Eğitim alanında yönetici konumunda görev alan kadın sayısı arttıkça bu alandaki araştırmalar da artış göstermeye başlamıştır. Son yıllarda, özellikle yönetimin her kademesinde kadın yönetici açığını kapatmak için çalışanları bilinçlendirmek amacıyla daha fazla çalışma yapılmaktadır. Türkiye’de yükseköğretimde kadın yönetici yetiştirmeye yönelik çalışmalar da yürütülmekte olup, kadın yönetici sayısını artırmaya yönelik yönetim ve uygulama faaliyetlerinin önemi de ortaya konulmaktadır. Kadınların çalışma ortamlarında ve kariyer yolculuğunda karşılarına çıkan problemlerin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalar, Dünya çapında cinsiyet eşitliğinde çok gerilerde olan Türkiye açısından özel bir öneme sahiptir (WEF, 2021).

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, kadın yöneticilerin eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunları ele alan makale ve tezler değerlendirilmiş, Bu araştırma, literatürde yapılan çalışmalarda kadın okul yöneticilerinin karşılaştığı problemlerin hangi alanlarda yoğunlaştığının belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 2016-2021 arasında yayımlanmış makale ve tezler içinde kadın okul yöneticilerinin karşılaştıkları problemleri konu alan yayınlar sistematik bir bakış açısıyla incelenmiştir. Böylece son beş yılda yapılmış çalışmaların hangi konulara yoğunlaştığı, konuyla ilgili bir içgörü ve yol haritası koymak amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmanın bu konuyla ilgili çalışmak isteyen araştırmacılara genel bir çerçeve çizerek bir içgörü geliştirmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırma, 2016-2021 yılları arasında yayımlanmış makale ve tezlerde kadın okul yöneticilerinin karşılaştıkları problemleri konu alan çalışmaları nitel desende, döküman analizi ile incelemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Doküman incelemesi, bilgiyi temelden araştırmak, irdelemek için belirli bir çerçevede akademik incelemelere dayalı çalışmaları ele almayı, düzene sokmayı, ayrıştırmayı ve değerlendirmeyi kapsar. Ayrıca veri yönteminin doğrudan gözleme dayalı olmadığı durumlarda da başvurulan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.3. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

2016-2021 yılları arasında Yöktez ve dergipak gibi veritabanları üzerinden ulaşılan makale ve tezler taranarak aşağıda belirlenen kriterler çerçevesinde araştırma kapsamına dahil edilmiştir:

1. Araştırmaların ülkemizde yapılmış ve yayımlanmış olması,
2. Araştırmaların okullarda yöneticilik yapan kadınlarla ilgili olması,
3. Araştırmaların okullarda yöneticilik yapan kadınların problemleriyle ilgili olması.

Bu kriterler neticesinde bulunan akademik yayınlar incelenmiş, araştırmanın türü ve yayım yılı, kullanılan araştırma modeli ve analiz yöntemi, konunun kapsamı kategorik olarak düzenlenmiştir. Bu kriterler çerçevesinde araştırmaya dahil edilen tez ve makaleler Tablo 1'deki gibi kodlanmıştır.

Tablo 1. Belirlenen çalışmaların türleri ve kodlama.

Kod	Kaynak	Tür	Kod	Çalışma Grubu	Tür
T1	Ağaoğlu 2018	Yüksek Lisans Tezi	M1	Alican ve Çelik 2017	Akademik Makale
T2	Akgöl 2020	Yüksek Lisans Tezi	M2	Asar 2016	Akademik Makale
T3	Aslan 2018	Yüksek Lisans Tezi	M3	Çelikten vd. 2019	Akademik Makale
T4	Avcular 2020	Yüksek Lisans Tezi	M4	Ercoskun ve Yıldırım 2020	Akademik Makale
T5	Balcı 2016	Yüksek Lisans Tezi	M5	İ. Akman ve Akman 2016	Akademik Makale
T6	Çiğner 2019	Yüksek Lisans Tezi	M6	Kirişçi ve Can 2020	Akademik Makale
T7	Çankaya 2017	Yüksek Lisans Tezi	M7	Köse ve Uzun 2017	Akademik Makale
T8	Dak 2019	Yüksek Lisans Tezi	M8	Özertürk ve Gül 2021	Akademik Makale
T9	Erbek 2021	Yüksek Lisans Tezi	M9	Tanrısevdi vd. 2019	Akademik Makale
T10	Erdoğan 2020	Yüksek Lisans Tezi	M10	Tok ve Yalçın 2017	Akademik Makale
T11	Erot 2016	Yüksek Lisans Tezi	M11	Tüzel İşeri ve Çalık 2019	Akademik Makale
T12	Fırat 2019	Yüksek Lisans Tezi	M12	Üstün ve Bahçıvan 2021	Akademik Makale
T13	Karaoğlu 2020	Yüksek Lisans Tezi	M13	Yılmaz vd. 2021	Akademik Makale
T14	Özkan 2019	Yüksek Lisans Tezi			
T15	Sarper 2021	Yüksek Lisans Tezi			
T16	Şar 2018	Yüksek Lisans Tezi			
T17	Topçu 2021	Yüksek Lisans Tezi			
DT1	Yılmaz 2016	Doktora Tezi			

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 2016-2021 yılları arasında eğitim alanında yöneticilik yapan kadınların karşılaştığı sorunları konu edinen 17 yüksek lisans ve 1 doktora tezi ve akademik dergilerde yayınlanmış 13 makale belirlenmiştir. Tabloda yüksek lisans tezleri "T" koduyla, doktora tezleri "DT" koduyla ve makaleler "M" koduyla kodlanmış, çalışmalar alfabetik sıraya göre dizilerek sayı numaraları buna göre verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Araştırma Türü ve Yayım Yılı Dağılımı

2016-2021 yılları arasında kadın okul yöneticilerinin problemlerini konu alan çalışmaların yıllara ve türlere göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Yayınlanan araştırmaların yıllara ve türlerine göre dağılımı.

Yayım Yılı	Tez	Makale	Toplam	%
2016	3	2	5	16,1
2017	1	3	4	12,9
2018	3	-	3	9,7
2019	4	3	7	22,5
2020	4	2	6	19,4
2021	3	3	6	19,4
Toplam	18	13	31	100
%	58,1	41,9		100

Tablo 2'de görüldüğü gibi, 2016-2021 yılları arasında yapılan toplam 31 çalışmadan 18 tanesi (%58,1) tez, 13 tanesi makaledir (%41,9). Genel olarak yıllara göre dağılıma bakıldığında 2016 yılında 5 çalışma (%16,1), 2017 yılında 4 çalışma (%12,9) ve 2018 yılında 3 çalışma (%9,7) yapıldığı görülmektedir. 2019 yılı toplam 7 çalışma (%22,5) ile en yüksek yayının olduğu yılı temsil etmektedir. Ardından 2020 ve 2021 yılları 6 çalışmayla ikinci sırayı almaktadır. Son yıllara doğru konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalar artmış olsa da düzenli bir artış eğilimi bulunmamıştır.

3.2. Araştırma Modeli ve Analiz Yöntemine Yönelik Bulgular

Tablo 3, 2016-2021 yılları arasında eğitim alanında yöneticilik yapan kadınların karşılaştığı sorunları konu edinen çalışmalarda kullanılan araştırma modelini araştırma türüne göre dağılımını, Tablo 4 ise araştırma modeli ve analiz yöntemini göstermektedir.

Tablo 3. Araştırmaların modeli ve türüne göre dağılımı.

Araştırma Modeli	Kaynak Tez	Kaynak Makale
Nitel	T1, T3, T7, T11, T12, T13, T15, T17	M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13
Nicel	T4, T5, T6, T8, T9, T10, T14, T16	M1, M2
Karma	T2, DT1	-
Yöntemsiz		M3

Tablo 3’de görüldüğü gibi, kadın yöneticilerin karşılaştığı sorunlarla ilgili yapılan tezlerden 8 tanesi nitel, 8 tanesi nicel ve 2 tanesi karma yöntemle; makalelerin ise 8 tanesi nitel yöntemle, 2 tanesi nicel yöntemle, 1 tanesi belirli bir yöntemi olmaksızın gerçekleştirilmiştir. Makalelerde karma yöntem kullanılmamıştır. Bu araştırmaların tamamına yakını betimsel desenle tasarlanmıştır.

Tablo 4. Araştırmaların modeli ve türüne göre dağılımı.

Araştırma Deseni	Kaynak Tez	Kaynak Makale
Betimsel Tarama	T5, T6, T8	M1, M2, M4, M10
İlişkisel Tarama	T4, T9	M1, M2
Fenomenoloji	T11	M5, M6, M8, M9, M11, M12, M13
Durum Çalışması	T15	M7
Tematik Analiz	DT1	-
İçerik Analizi	T1, T2, T3, T7, T12, T17	M6, M7, M8, M11, M12
Parametrik/Nonparametrik	T14, T16, DT1	
Yöntemsiz/ Derleme	-	M3

Tablo 4’de görüldüğü üzere, kaynaklarda belirtilen desen ve yöntemlere göre yapılan kodlamalara göre çalışmalarda en çok kullanılan desen “fenomenoloji” 7 makalede ve 1 yüksek lisans tezinde, “betimsel tarama” 3 tez, 4 makalede, “ilişkisel tarama” 2 tez ve 2 makalede, “durum çalışması” 1 tez ve 1 makalede, “tematik analiz” 1 doktora tezinde, “içerik analizi” 6 tez ve 5 makalede, istatistik parametrik ya da nonparametrik analizler nicel çalışmaların yoğunlaştığı 3 tezde kullanılmıştır. Çalışmaların bütüne bakıldığında 8 tez ve 10 makale araştırma desenini betimsel olarak tanımlamıştır.

3.3. Çalışma Grubuna Yönelik Bulgular

Tablo 5 ve Tablo 6, yapılan araştırmaların çalışma grubuna yönelik bilgileri içermektedir. Tablo 5 okullarda kadın yöneticilerin sorunlarını hangi hedef grubun bakış açısıyla değerlendirdiğine yönelik bir çerçeveye çizerken, Tablo 6, çalışma grubu sayısına yönelik bir kategorizasyon içermektedir.

Tablo 5. Çalışma grubuna yönelik bulgular.

Çalışma Grubu	Kaynak Tez	Kaynak Makale
Kadın Okul Yöneticisi	T1, T11, T12, T13, T15,	M7, M9, M11, M12, M13
Okul Yöneticileri	T3, T17, DT1	M6, M8,
Kadın Öğretmenler		M4, M5
Öğretmenler	T2, T9, T14, T16,	
Öğretmen ve Yönetici	T4, T5, T6, T8, T10, DT1	M1, M2, M10

Tablo 5’e göre, konuya kendi deneyimleriyle yanıt verebilecek olan kadın okul yöneticilerinin bakış açısıyla yansıtan 5 tez, 5 makale bulunmaktadır. Kadın ve erkek okul yöneticileri gözünden konuya yaklaşım sağlayan 3 tez, 2 makale; kadın öğretmenlerle çalışan 2 makale; kadın ve erkek öğretmenlerle çalışan 4 tez; kadın ve erkek hem öğretmenler hem de yöneticilerle çalışan 6 tez, 3 makale bulunmaktadır. Çalışmalardan iki tanesi (T7, M3) çalışma grubunu belirtmemiştir.

Tablo 6, yapılan araştırmaların çalışma grubuna yönelik genel sayı aralıklarını göstermektedir.

Tablo 6. Çalışma grubu sayısına yönelik bulgular.

Çalışma Grubu Sayı Aralığı	Kaynak Tez	Kaynak Makale
1-10 kişi	-	M7, M11, M12
11-20 kişi	T11, T12, T13, T15	M5, M8, M13
21-40 kişi	T1, T17, DT1	M6, M9,
100-200 kişi	T4, T6, T16	M10
200-499 kişi	T9, T14	M1, M2, M4
500-1000 kişi	T2, T5, T8, T9, T10	-

Tablo 6’ya göre, çalışma grupları sayı aralıklarının makale ve tezlere göre dağılımı şöyledir: 1-10 aralığında kişiyle çalışan 3 makale, 11-20 aralığında kişiyle çalışan 4 tez ve 3 makale, 21-40 aralığında kişiyle çalışan 3 tez ve 2 makale, 100-200 aralığında kişiyle çalışan 3 tez 3 makale, 200-499 aralığında çalışan 2 tez, 3 makale ve 500-1000 kişi aralığında çalışan 5 tez bulunmaktadır. Bu bulgulara göre araştırmalar, makalelerde daha az sayıda kişiyle ve nitel olarak yürütülürken, tezlerde nicel olarak daha yüksek sayılı çalışma grubuyla gerçekleştirilmiştir.

3.4. Araştırma Kapsamına Yönelik Bulgular

Tablo 7, eğitim alanında çalışan kadın yöneticilerin karşılaştığı sorunları ele alan çalışmaların konuyu hangi kapsamda araştırdığına yönelik bir bakış sağlamaktadır.

Tablo 7. Başlıkta konuya yaklaşımların dağılımı.

Araştırma Konusu	Kaynak Tez	Kaynak Makale
Kadın Yöneticilerin Karşılaştığı Genel Problemler	T1, T13, T15	M1, M3, M7, M10
Kadın Yöneticilere Karşı Tutumlar	T2, T6, T9, T10	M2
Kariyer Engelleri	T3, T4	M11, M13
Cam Tavan Sendromu	T3, T11, T14, T17	M6, M8, M9
Kraliçe Arı Sendromu	DT1	M5
Baş Etme Yeterliliği	T12	
Mesleki Yeterlilik Algısı	T7	
Cinsiyetçi Tutum	DT1	M12
Liderlik Becerileri	DT1	M12

Tablo 7'ye göre, eğitim alanında kadın yöneticilerin karşılaştığı genel problemleri araştıran 4 tez ve 4 makale; kadın yöneticilere olan tutumu araştıran 4 tez, 1 makale; konuyu kariyer engelleri bağlamında inceleyen 2 tez ve 2 makale; kadınların karşılaştığı sorunları cam tavan sendromu özelinde inceleyen 4 tez 3 makale, kraliçe arı sendromu özelinde inceleyen 1 tez 1 makale, sorunlarla baş etme yeterliliği bağlamında 1 tez, kadın yöneticilere yönelik mesleki yeterlilik algısı bağlamında 1 tez, cinsiyetçi tutumlar bağlamında 1 tez, 1 makte ve liderlik becerileri üzerinden bir yaklaşım geliştiren 1 tez 1 makale olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre, yapılan çalışmalar en fazla genel problemlerin ortaya çıkarılması bağlamında ikinci olarak ise cam tavan sendromu özelinde kariyer engelleri çerçevesinde yürütülmüştür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadınların eğitim ortamlarında yönetici olarak çalışması ve yükselmesi sürecinde Türkiye'de karşılaştığı sorunları konu edinen araştırmaların genel eğilimlerinin incelendiği bu çalışmada, 2016-2021 yılları arasında, ülkemizde yapılmış ve yayımlanmış, okullarda yöneticilik yapan kadınların karşılaştığı sorunları inceleyen Yöktez, Google Akademik ve dergipak gibi veritabanları üzerinden ulaşılan makale ve tezler incelenmiştir. Bu kriterler göz önüne alınarak yapılan taramada belirlenen araştırmalar, döküman incelemesi ile çalışmaların türüne, yayın yılına, araştırma yöntemine, çalışma grubuna ve araştırma kapsamına yönelik bilgiler derlenmiş ve düzenlenmiştir.

Bu bağlamda, okullarda kadın yöneticilerin sorunlarını ele alan, YÖK Tez veri tabanında 2016-2021 yılları arasında yayımlanan 17 yüksek lisans tezi, 1 doktora tezi ile Google Akademik ve akademik dergilerin taranmasıyla 13 akademik makale olmak üzere toplam 31 yayın belirlenmiştir. Bu tezlerden 8 tanesi nitel, 8 tanesi nicel ve 2 tanesi karma yöntemle; makalelerin ise 8 tanesi nitel yöntemle, 2 tanesi nicel yöntemle, 1 tanesi belirli bir yöntemi olmaksızın gerçekleştirilmiştir. Makalelerde karma yöntem kullanılmamıştır. Bu araştırmaların tamamına yakını betimsel desenle tasarlanmıştır. Çalışmalarda en çok kullanılan desen "fenomenoloji" makalelerde baskın olarak kullanılmıştır. Ayrıca, "betimsel tarama", "ilişkisel tarama", "durum çalışması", "tematik analiz", "içerik analizi", istatistik parametrik analizler kullanılmıştır. Çalışmaların bütüne bakıldığında 8 tez ve 10 makale araştırma desenini betimsel olarak tanımlamıştır.

Araştırmaların çalışma grupları, en fazla kadın okul yöneticileriyle, ardından sırasıyla öğretmenler ve yöneticileri kapsayan karma gruplar, karma okul yöneticileri grupları, karma öğretmen gruplarıyla, kadın öğretmenlerle çalışmalar yürütülmüştür. Çalışmalardan iki tanesi çalışma gurubunu belirtmemiştir. Çalışma gruplarının sayı aralıkları incelendiğinde ise makalelerde nitel çalışmaların ağırlıklı olarak yürütüldüğü 40 ve daha az sayıda kişiyle yürütüldüğü, nicel araştırmaların yoğunlukta olduğu tezlerde 200 ve üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bulgulara göre, yapılan çalışmalar en fazla kadın yöneticilerin okullarda karşılaştığı genel problemlerin ortaya çıkarılması bağlamında ikinci olarak ise cam tavan sendromu özelinde kariyer engelleri çerçevesinde yürütülmüştür. Ayrıca, kadın yöneticilere yönelik tutum, kraliçe arı sendromu, sorunlarla baş etme yeterliliği, mesleki yeterlilik algısı, cinsiyetçi tutumlar, liderlik becerileri üzerinden bir yaklaşımlar geliştirilmiştir.

Ülkemizde eğitim sektöründeki kadın idarecilerin kariyerlerinin önündeki engellerin incelendiği çalışmalarda, yöneticilik işlerinden vazgeçen kadınların (Kirişçi ve Can, 2020), arka planda ve tek başlarına kaldıkları, çoğunlukla yaşlılar ve aile danışmanları tarafından desteklenerek sınırlamalar karşısında hedefe ve bir sonraki yola ilerledikleri tespit edilmiştir (Yılmaz vd., 2021, 90; Tok ve Yalçın, 2017; Çelikten vd., 2019). Kişilerarası ilişkilerde (Asar, 2016) çoğu öğretmen kadın idarecilerin meslek ve aile ortamında desteklenmediğini, çalışma hayatında güç çatışmalarının yaşanacağını ve bazı öğretmenler sorunlarının daha rahat biçimde ifade edilebileceğini düşünmektedir (Akman ve İ. Akman, 2016).

Eğitim sistemindeki en önemli unsurlarından biri olan kurum yöneticiliği ile ilgili literatür incelendiğinde çok fazla araştırma yapıldığı dikkati çekmektedir. Bu araştırmaların zenginleştirilerek genişletilmesi

önerilmektedir. Bu konuda yapılan doktora çalışmalarının azlığı konuyu derinleştirme açısından yapılan araştırmaların yetersizliğini gözler önüne sermektedir. Konu ile ilgili olarak doktora çalışmalarının yapılması teşvik edilebilir. Bu çalışma, araştırma yöntemi, çalışma grubu ve konuların ele alım biçimi bağlamında bir harita sunmaktadır. Benzer bir çalışma tematik analiz ile elde edilen sonuç ve önerilere yönelik olarak genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, S. (2018). “Kadın eğitim yöneticilerinin eğitim yöneticiliğine ilişkin görüşleri (Tokat ili örneği)”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Akgöl, K. (2020). “Öğretmenlerin Kadın Yöneticilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Alican, F. & Çelik, A. (2017). “Orta Öğretimde Görev Yapan Kadın Öğretmenlerin Yöneticilik Taleplerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(3): 911-926.
- Asar, R. (2016). “Eğitim Kurumlarında Kadın Yöneticilere Karşı Tutumların Değerlendirilmesi”, Turkish Journal of Educational Studies, 3(2): 47-66.
- Aslan, Z. (2018). “Kadın Yöneticilerin Kariyer Engelleri: Cam Tavan Sendromuna İlişkin Okul Yönetici Görüşlerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcular, A. (2020). “Eğitim Örgütlerinde Kadın Yöneticilerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi (Edirne İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Balcı, N. (2016). “Eğitim Kurumlarındaki Kadın Yöneticilere Karşı Tutumlar”, Yüksek Lisans Tezi, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Baz, D. (2021). “Üst Düzey Kadın Yöneticilerin Kariyer Gelişimi Deneyimlerinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi- Cerahpasa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çankaya, T. (2017). “M.E.B. Mensubu Kadın Yöneticilerin Mesleki Yeterlilik Algısı”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikten, Y., Yıldırım, A., Çelikten, M. & Ayyıldız, K. (2019). “Profesyonel Okul Yöneticiliği ve Kadın Faktörü”, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(12): 123-143.
- Çiğer, S. (2019). “Özel Okul ve Devlet Okullarında Kadın Yöneticilere Karşı Tutumlar”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dak, G. (2019). “Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Örgütündeki Üst Düzey Yöneticilerin Algılarına Göre Kadın Yöneticilerin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Doğramacı, E. (1993). “Atatürk’ten Günümüze Sosyal Değişmede Türk Kadını”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Araştırma Merkezi Yayını, Ankara.
- Erbek, D. (2021). “Öğretmenlerin Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Kadın Yöneticilere Karşı Tutumları Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Ercoskun, M. H. & Yıldırım, A. (2020). “Kadın Öğretmenlerin Yöneticiliğe Bakış Açılarının İncelenmesi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (53): 164-182.
- Erdoğan, R. (2020). “İlkokul ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmen ve Yöneticilerin Kadınların Yöneticilik Talepleri İle Kadın Yöneticilere İlişkin Tutumların Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Erot, B. (2016). “Antalya Devlet Okullarında Görev Yapan Kadın Yöneticilerin Cam Tavan Sendromu Hakkında Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Fırat, S. (2019). “Ortaöğretim Okullarındaki Kadın Yöneticilerin Karşılaştıkları Zorluklarla Baş Etmede İhtiyaç Duydukları Sosyal Desteğin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Gökcalp, E. Ş. (2008). “Türkiye’de Kadın Girişimciler ve Kadın Yöneticiler”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- Gülbay, M. (2012). “Kadın Yöneticilerin Kariyer Sorunları: Cam Tavan Sendromu Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma”, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İmamoğlu Akman, G. & Akman, Y. (2016). “Kraliçe Arı Sendromu Bağlamında Kadın Öğretmenlerin Kadın Yöneticilere İlişkin Görüşleri”, Bartın University Journal of Faculty of Education, 5(3): 748-763.
- Kabasakal, H.(1991). “Yöneticilik, Kadınlar ve Toplumsal Tutumlar”, Journal of Economics and Administrative Studies, 5(1): 25-35.
- Karaoğlu, Z. (2020). “Okullarda Kadın Yöneticilerin Yönetim Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kirişçi, G. & Can, N. (2020). “Eğitim ve Okul Yöneticilerinin Cam Tavan Sendromuna İlişkin Görüşleri”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 6 (2): 618-636.
- Köse, A. & Uzun, M. (2017). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kadın Yönetici Olmak: Sorunlar ve Eğilimler”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(3): 1058-1083 .
- Mert, P. & Topcu, F. (2021). “Kadın Yöneticilerin Kariyer Engelleri Hakkında Bir Doküman Analizi”, Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi, 4(2): 285-304.
- Özertürk, M. & Gül, İ. (2021). “Eğitim Çalışanı Kadınların Yönetici Olmalarının Önündeki Cam Tavan Sendromuna Yönelik Görüşleri”, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1 (51): 24-44 .
- Özkan, E. (2019). “Kadın yöneticilere ait cam tavan algıları: Bir kamu üniversitesinde uygulama”. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Şar, E. (2018). “Öğretmenlerin Kadın Yöneticilerin Dönüşümcü Liderlik Yeterliliklerine İlişkin Algıları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarper, A. D., (2021). “Kadın Okul Yöneticilerinin Yönetici Olma Süreçlerine İlişkin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Tanrısevdi, F., Yengin Sarpkaya, P. & Sarpkaya, R. (2019). “Eğitim Örgütlerindeki Kadın Yöneticilerin Cam Tavan Deneyimleri”, Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 7(4): 1590-1617.
- Tok, T.N. & Yalçın, N. (2017). “Okul Yöneticileri Gözünden Kadın Okul Yöneticileri”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (28): 353-366.
- Topçu, F. (2021). “Bağımsız Devlet Okullarında Çalışan Yöneticilerin Kadın Yöneticilere İlişkin Cam Tavan Algılarının İncelenmesi: Küçükçekmece Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tüzel İşeri, E, & Çalik, T. (2019). “Kadın Okul Yöneticilerinin Karşılaştıkları Kurumsal Kariyer Engelleri ve Bunları Aşmaya Yönelik Çözüm Yolları”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8 (3): 1470-1503.
- Ünal, A. (2015). “Cam tavan etkisinin aşılmasında dönüşümcü liderliğin rolü bilişim sektöründe çalışan kadın liderler üzerine bir araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Üstün, A. & Bahçivan, H. Z. (2021). “Kadın Okul Yöneticilerinin Liderlik Becerilerine ve Yönetim Süreçlerinde Karşılaştıkları Cinsiyetçi Yaklaşımlara İlişkin Tutumları”, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 10(3): 657-677.
- WEF (2021). The World Economic Forum, <https://www.weforum.org/reports?year=2021#filter>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, (6. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, A., Kandak, M., Demir, E., Çelik, A., Kaya, H. & Demir, M. (2021). “Eğitim Alanında Kadın Yöneticilerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi”. Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi, (5): 90-104.